

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Від того, наскільки ефективним є менеджмент будь-якого підприємства залежить успішність його діяльності та можливість зміцнення позицій на ринку. Підприємництво здійснюють за різними видами економічної діяльності та у різних організаційно-правових формах. Але незалежно від форми та сфери діяльності реалізація функцій бізнесу потребує залучення певного капіталу щоб профінансувати операції, визначити об'єкти та обсяги інвестування отриманих коштів. Успіх бізнесу безпосередньо залежить від ефективного використання в процесі господарських операцій наявних ресурсів.

Для нормального виконання усіх функцій управління та адекватного прийняття управлінських рішень необхідна достовірна інформація. Таку інформацію отримують з даних бухгалтерського обліку, що характеризують господарську діяльність підприємства. Від того, наскільки об'єктивною, доречною та повною вона є, залежить швидкість та якість управлінських рішень. У зв'язку з цим роль бухгалтерського обліку як потужної інформаційної бази зростає в сучасних умовах.

Мета дослідження полягає у вивченні практичної ролі бухгалтерського обліку в управлінні підприємством та визначенні перспектив його вдосконалення з метою адаптації до потреб менеджменту.

Становлення ринкової економіки в Україні, поява нових господарських структур різних форм власності, розвиток міжнародних економічних зв'язків зумовлюють необхідність удосконалення обліку і контролю як складових частин економічної інформації, необхідної для управління на всіх рівнях.

Управління будь-яким підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характер і обсяг, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, про фінансові результати діяльності. Основним джерелом такої інформації є дані поточного бухгалтерського обліку, що систематизуються у звітність. Така звітність має велике значення, оскільки використовується не тільки для економічного аналізу діяльності окремого підприємства з метою одержання інформації, необхідної для управління, а й для узагальнення результатів у масштабі галузей і народного господарства в цілому.

Розвиток господарських зв'язків в умовах ринку значно розширює кількість користувачів обліковою і звітною інформацією. Ними є не тільки працівники управління, безпосередньо пов'язані з підприємництвом, а й зовнішні користувачі інформації, що мають прямий фінансовий інтерес: банки — при вирішенні питання про надання кредитів; постачальники — при укладенні договорів на поставку товарно-матеріальних цінностей; інвестори, засновники, акціонери, яких цікавить рентабельність вкладеного капіталу і можливість одержання доходів (дивідендів). Значний інтерес облікова інформація має також для працівників податкових і фінансових служб, органів державної статистики й управління.

Економічний бік бухгалтерського обліку дає можливість розкрити ефективність господарських процесів, юридичний — законність і доцільність їх здійснення. Таким чином, бухгалтерський облік встановлює взаємозв'язок між економікою і правом у процесі господарської діяльності.

Бухгалтерський облік (практичну діяльність) можна визначити як організований цілеспрямований процес одержання і передавання інформації про факти господарської діяльності. Мета цього процесу — надання інформації користувачам для прийняття оптимальних управлінських рішень. Отже, бухгалтерський облік має як науковий (теоретичний), так і практичний (прикладний) бік.

У бухгалтерському обліку господарські операції відображаються систематично і послідовно, в міру їх здійснення, чим забезпечується суцільне і безперервне спостереження і контроль за господарською діяльністю. Цим бухгалтерський облік відрізняється від оперативного і статистичного, що застосовують метод часткового (вибіркового) спостереження і контролю.

Обов'язковою умовою відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку є їхнє документальне обґрунтування, завдяки чому показники обліку набувають особливого доказового, юридичного значення. Економічний бік бухгалтерського обліку дає змогу оцінити ефективність господарських процесів, юридичний — законність і доцільність рішень, що приймаються керівництвом.

Таким чином, бухгалтерський облік встановлює взаємозв'язок між економікою і правом у процесі господарської діяльності.

Для того, щоб забезпечити систематичне і взаємопов'язане відображення господарських засобів і процесів у бухгалтерському обліку застосовують особливі способи опрацювання облікової інформації — рахунки, подвійний запис операцій на рахунках, балансові узагальнення та інше.

Отже, бухгалтерський облік є системою безперервного, документально засвідченого відображення господарських засобів, джерел, процесів і результатів діяльності в грошовому вираженні. Існує він для того, щоб надати усю необхідну інформацію для управління і контролю на підприємстві.

Не дарма І.Ф. Шерр ще наприкінці XIX століття писав: «Бухгалтерський облік — непогіршений суддя минулого, необхідний керівник сучасного і надійний консультант майбутнього кожного підприємства».

На даний час існує ряд проблем, що не дозволяють бухгалтерському обліку повністю задовольняти потреби менеджменту, серед яких професор Є.В. Мних виділяє те, що внаслідок суттєвого ускладнення прийняття управлінських рішень та нарощування інформаційних масивів, корисними для управління залишаються не більше ніж 30 % даних обліку.

О.П. Кундря-Висоцька зазначає, що ускладнення економічних зв'язків, поява різноманітних форм власності, нових інструментів ринку й засобів управління господарською діяльністю призвели до появи ряду недоліків в системі

бухгалтерського обліку, що уповільнюють діяльність усього підприємства. Науковець також визначає необхідність розвитку стратегічно орієнтованого обліку.

Р.П. Юзва визначає проблему в тому, що змістове наповнення і рух інформаційних потоків відбувається в наш час на неналежному рівні через недостатній обсяг та якість інформації, що надходить, а отже ведення обліку на підприємстві не лише уповільнюється, але й не завжди дає очікувані результати. Автори для подолання даних проблем пропонують використовувати сучасні інноваційні інформаційні технології та системи, застосовувати концептуальний підхід до формування облікових інформаційних потоків та використовувати стратегічний облік в управлінні підприємством, значно посилити контроль надходження інформації та її якості.